

ПРАВОСУДДЯ ЯК ФУНКЦІЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Гусаров К.В., доцент

Національної юридичної академії

України імені Ярослава Мудрого,

кандидат юридичних наук

Під функціями судової влади слід розуміти закріплені у законодавстві напрямки діяльності зазначених органів, що спрямовані на забезпечення реалізації принципів верховенства права та законності.

У юридичній літературі не існує єдиної точки зору щодо визначення системи функцій судової влади (П. Карпечкін, Д. Філін, В. Смородинський), однак майже у всіх роботах з цього напрямку правосуддя характеризується як найголовніша функція судової влади. Разом з тим цілком справедливо визначення правосуддя як найважливішої галузі державної діяльності, яке покликано захищати права та законні інтереси не тільки окремих суб'єктів права, але й всю існуючу у державі систему суспільних відносин (А. Боннер, В. Квіткін).

Характерними рисами судових функцій є: 1) їх реалізація виключно органами судової влади; 2) неможливість їх делегування будь-яким іншим органам чи посадовим особам; 3) обмеження їх реалізації волевиявленням зацікавлених осіб (В.В. Комаров).

Конституція України у статті 124 передбачає здійснення правосуддя виключно органами судової влади. Проте у законодавстві не передбачено змісту терміну "правосуддя". Закріплено лише, що правосуддя здійснюється у формі цивільного, господарського, кримінального та адміністративного судочинства. Тому на теоретичному та практичному рівні виникає проблема щодо тлумачення функції правосуддя, яка притаманна лише органам судової влади.

Говорячи про поняття функції правосуддя уявляється найбільш вдалим визначення даної функції як діяльності суду по розгляду та вирішенню цивільних, кримінальних, господарських та адміністративних справ в межах процесуальних норм, встановлених законом, а також у застосуванні до правопорушників засобів державного примусу з метою захисту прав та інтересів суспільства, державного устрою, усіх форм власності, особистості та прав й законних інтересів заінтересованих осіб (І. Рекецька).

В правничій літературі зазначається, що змістом правосуддя є діяльність судових органів по вирішенню справ (Л. Григор'єва). Інша точка зору зводиться до того, що сутність функції правосуддя полягає у діяльності органів судової влади щодо вирішення цивільних, господарських, адміністративних і кримінальних правових конфліктів (І. Сидоров, Ю. Скорченко).

Інші автори вважають, що правосуддя не слід розглядати тільки як форму розв'язання правових спорів. На думку І. Марочкіна, наприклад, правосуддя є спосіб вирішення виниклих у суспільстві юридичних справ.

На нашу думку, остання позиція щодо визначення змісту правосуддя як функції судової влади є найбільш переконливою, оскільки правосуддя проявляється не тільки у розв'язанні спорів, але й у діяльності судів при вирішенні інших юридичних справ (наприклад, при розгляді справ окремого та наказного провадження у цивільному судочинстві).

Правосуддю як функції судової влади притаманний галузевий характер виходячи з того, яка форма правосуддя реалізується судом при розгляді конкретної справи. Отже, можна говорити про конституційне правосуддя, господарське, цивільне, кримінальне та адміністративне. Разом з галузевим характером правосуддя слід відмітити певний порядок його реалізації у строго визначеній процесуальній формі, яка закріплена у процесуальному законодавстві.

Крім того, у правничій літературі пропонується розрізняти правосуддя судів першої інстанції, апеляційних судів та суду касаційної інстанції (В. Бринцев). На наш погляд, реалізація функції правосуддя судами апеляційної та касаційної ланки пов'язана з виконанням ними іншої функції – функції контролю по забезпеченню законності та обґрунтованості рішень судів першої інстанції.

Правосуддя як функція органів судової влади потребує ретельного вивчення та тлумачення в подальшому. Тому сподіваємось, що викладений у даній роботі матеріал буде при цьому врахований як у теорії, так і у правозастосовчій практиці.

УДК 34 (063)

ІБК 67.0

В 42

ІВ 42 **ВІД ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
ДО ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ:** Матеріали І Міжнародної
науково-практичної конференції. – Харків
ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006. – 487 с.

БК 67.0

ISBN 966-623-343-6

До збірника увійшли тези доповідей, присвячених проблемам становлення громадянського суспільства і правової держави, поділені за тематикою на три напрямки (секції): “Фундаментально-правові проблеми формування громадянського суспільства та правової держави”, “Цивільні права, адміністративно-правові та кримінально-правові аспекти здійснення захисту прав громадян у правовій державі” та “Проблеми удосконалення громадянського контролю за діяльністю органів влади і державного управління у рамках громадянського суспільства”.

Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику. Автор опублікованих матеріалів несе відповідальність за їх зміст.

Редколегія: І.В. Венедиктова, к.ю.н., доц.; Т.С. Кагановська, к.ю.н., доц. (голова оргкомітету); Л.В. Кулачок, к.ю.н.; В.П. Півненко, к.ю.н., доц.; М.В. Руденко, д.ю.н., проф.; А.А. Письменицький, к.ю.н., доц.; А.В. Смульська (техн. редактор); В.М. Трубников, д.ю.н., проф. (заступник голови оргкомітету); О.Г. Фролова, д.ю.н., проф.; А.О. Червцова, к.ю.н. (секретар оргкомітету).

Адреса редколегії: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Інститут соціології, психології і права, юридичний факультет, майдан Свободи, 6, м. Харків 61077 т.: (057) 707-53-81

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна протокол № 23 від 25 травня 2006 року.

ISBN 966-623-343-6

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2006
© Юридичний факультет, 2006